

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Eius ortus, & character. Capvt Primvm.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

DE
EPI DICTICA
 ORATIONE
 LIBER DECIMVS.

Eius ortus, & character.

CAPVT PRIMVM.

*Demonstra-
 tui generis
 ortus.*

D

OSTEAQVAM de præcep-
 tis orationis fufius dictum
 est in genere, superest vt sin-
 gulas orationum species, quæ
 magnam habent in tractatio-
 ne dissimilitudinem, eodem
 quo cœpimus ordinis, & orationis filo perse-
 quamur. Occurrit statim in limine subridens
Epidictica (sic enim vocatur eloquentia, quæ
 vt plurimum habet floridæ, & gratiæ, sic aures,
 & animos suauit quædam delectatione perfun-
 dit. Natum est hoc orationis genus, si præfer-
 tim non inchoat, & rudis, sed cumulata ciui-
 dem ratio spectetur, adulta, & iam prope cor-
 roborata eloquentia. Nam vt arma primum
 quidem rudia expediuit periculorum metus,
 ad proprii capitis defensionem, quæ deinde
 varijs expolire rationibus, ac ornamentis ars
 hominum eorum est: Sic eloquentiam
 concionum, iudiciorumque, quibus res ciui-
 les administrantur, necessitas primum effu-
 dit, vsus deinde aliquis, quanquam nondum
 illam grandem, & speciosam corroborauit.

Mox cum docti homines oratoria facultatis rationem acrius perpendere cœperunt, & a litigioso rabularum clamore, turbulenti-
 que concionum fluctibus, paulatim ad sa-

pien-
 tia condimēta, honestamque delectatio-
 nem traducere. Emerfit quadam dicendi ra-
 tio, quæ licet foro, & negotiosis hominibus
 esset inuisa, apud eruditas tamen, & vacuas
 aures, mirum quoddam habet aucupium
 blandissimæ maiestatis. Talis est Platonis, &
 Isocratis eloquentia, grauissima quæ præ-
 cepta sapientiæ, & virtutis amabili flore ora-
 tionis complexa, quo nihil ad egregias men-
 tes oblectandas arbitror potentius.

Quæ species postquam in minori literato-
 rum seculo per placere cœpit, multos habuit
 sectatores, qui hac Platonis verecunda mai-
 stare, haudquaquam contenti, totas orationes
 hilarius, & liberius, ad aurium delectas varijs
 expolitionibus distinxerunt: Hos sophistas
 nondum odioso, sed honesto nomine, vel etiã
 λογιστάδους appellabant, de quorum ortu,
 & characterē, hæc in Oratore scribit Cice-
 ro.

Sed quoniam plura sunt orationum genera,
 eaque diuersa, neque in vnâ formam ca-
 dunt omnia, laudationum, scriptio-
 num, & historiæ, & talium suasionum, qualem Iso-
 crates fecit Panegyricum, multi que alij, qui
 sunt nominati sophistæ, reliquarumque re-
 rum formâ, quæ absunt à forensi contentione,
 eius.

*Cic. de Epi-
 dictico gene-
 re iudicib.*

Demonstratum quale esse debeat.

cuiusque totius generis, quod Græcè *ἐπιδικτικὸν* nominatur, quod quasi ad inspiciendum, delectationis causa comparatum est, non complectar hoc tempore, non quo negligenda sit: Est enim illa quasi nutritrix eius oratoris, quæ informare volumus, & de quo molimur aliquid exquisitius habere. Ab hac, & verborum copia alitur, & eorum constructio, & numerus liberiore quadam fruatur licentia. Datur etiam venia concinnitati sententiarum: Et arguti, certique, & circumscripti verborum ambitus conceduntur, de industriaque non ex insidijs, sed aperte, ac palam elaboratur, ut verba, verbis quasi demensa, & paria respondeant, ut crebro conferantur pugnancia, comparenturque contraria: ut pariter extrema terminentur, eundemque referant in cadendo sonum: Quæ in veritate caussarum, & rarius multo facimus, & certe occultius.

In Panathenæico autem Isocrates, ea se studiosè confecturum fateatur, non enim ad iudiciorum certamen, sed ad voluptatem auium scripserat. Hæc tractasse Thrasymachum Chalcedonium primum, & Leontinum ferunt Gorgiam: Theodorum inde Bizantium, multosque alios, quos *λογοδιδάκτους* appellat in Phædro Socrates: Quorum satis arguta multa, sed ut modo, primumque nascentia minuta, & versiculorum similia quedam, nimiumque depicta. Idem paucis quale totum sit, id genus describit numero 42.

Dulce igitur orationis genus, solum, & effluens. sententijs argutum, verbis sonans est in illo Epidictico genere, quod diximus proprium Sophistarum, pompæ, quam pugne aprius, gymnasijs, & palæstræ dicatum: Spretum, & pulsum foro *ὄτα κἀζει γὰρ καὶ ἀραζέται καὶ ἀδῶται ὁ τὰς περιὰσθων ἑαυτοῦ*, inquit Synesius.

Synesius in Dione.

Manu videri Epicteticam sub imitatoribus.

Hæc eloquentia primum inter scholarum umbras educata, postea in publicis Athenæis, & theatris, frequentissimo plausu excepta, late perculauit, cum eam Imperatores blandius alerent, & doctissimorum hominum ingenia frequentibus præmijs, & honoribus extimularent.

In scholis autem prima adolescentum tyrocinia tenuerunt epistolarum munditiæ, enucleata, propria, signata: narrationes, descriptiones, E. hopeia: In stricta verò oratione Eclogarum rusticitas amœnis quibusdam versuorum violis intermicans, & elegiarum

vix in molli petulantia lasciuens: Deinde iucunditates lyricorum, urbana iamborum amaritudines, acilectique lusus, exitusque epigrammatum floruerunt.

Mox ad declamationem ventum est, quibus inter scholarum ymbacula iustus certaminibus proluderetur.

De declamatione contra Montanum.

CAPVT II.

Epidicticæ illius perfectioris, & ceterorum quoque generum semper principium fuit ymbra inter priuatos parietes excitationis, quam non immeritò iuuentui commendant grauissimi dicendi præceptores.

Sed tamen Montanus Votienus, Orator, haud ignobilis, in declamationum receptum, & longâ iam exercitatione corroboratum morem, graui sanè oratione inuehitur apud Senecam: cuius hic rationes, quo liquidius resutentur, ascribam.

Qui declamationem parat, scribit, non ut vincat, sed ut placeat. Omnia itaque lenocinata conquirunt argumentationes, quia molestæ sunt, & minimum habent floris, relinquunt sententijs, explicationibusque audientes delinire contentus est, cupit enim se approbare, non causam.

Sequitur autem hoc vsque in forum declamatores vitium, ut necessaria deserant, dum speciosa lectantur, Accedit illud, quod aduersarios quamuis fauos fingunt, respondeat illis, & quæ volunt, & cum volunt.

Præterea nihil est, quod errorem aliquo damno castiget: stultitia eorum gratuita est. Vix itaque in foro futurus periculosa stupor discuti potest: qui creuit dum tutus est.

Quid quod laudationibus crebris sustinentur, & memoria illorum assuevit certis intervallicis quiescere: Cum ventum est in forum, & delitit illos ad omnem gestum plausus excipere, aut deficiunt, aut laborant.

Adijce nunc, quod ab alijs nullius interuentu excutitur. Nemo rider, nemo ex industria obloquitur, familiares sunt omnium vultus, in foro, ut nihil aliud ipsum, illos forum turbat.

Hoc quod vulgo narratur an verum sit, tu melius potes scire. Declamatoricæ virtutis Latronem Porcium vnicum exemplum cum pro reo in Hispania Rustico Porcio propinquos

Votienus de declamationibus iudicium.

De declamationum agendis rationibus, omnitate, & miseria multa Synesius p. 55 in Dione.

Stultitia gratuita periculosa.